

Ideas on Liberty. Training in Freedom.

Friedrich Naumann
Stiftung

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
Avrupa Toplulukları Araştırma ve Uygulama Merkezi
(ATAUM)

**Avrupa Birliği Müktesebatına
Türk Bakanlıklarının Uyum Çalışmaları Çerçevesinde
"Jandarma Genel Komutanlığı'nın Müktesabat
Uyum Çalışmaları"
Paneli**

*Yayına Hazırlayan
Dr. Kaya UYSAL*

31 Mayıs 2004

Ideas on Liberty. Training in Freedom.

Friedrich Naumann
Stiftung

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
AVRUPA TOPLULUKLARI ARAŞTIRMA VE UYGULAMA MERKEZİ
(ATAUM)

Avrupa Birliği Müktesebatına
Türk Bakanlıklarının Uyum Çalışmaları Çerçevesinde
“Jandarma Genel Komutanlığı’nın Müktesabat
Uyum Çalışmaları”
Paneli

Yayına Hazırlayan:
Dr. Kaya UYSAL

31 Mayıs 2004

Ankara Üniversitesi Avrupa Toplulukları Araştırma ve Uygulama Merkezi
Yayınları

ISBN :975-482-661-7

Editör

Yrd.Doç.Dr. M.Nail Aklan

Editör Yardımcısı

Dr. Metin ÖZÜĞURLU

Genel Yayın Koordinatörü

Uzm. Elçin ÇİĞNER CENGİZ

Ankara Üniversitesi Basımevi • 2004
www.ankara.edu.tr

Prof.Dr. ALİ İHSAN BAĞIŞ'IN ANISINA

Prof.Dr. Ali İhsan BAĞIŞ, 1941 yılında Şanlıurfa’da doğdu. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü’nü Bitirdikten sonra Londra Üniversitesinde (London School of Economics and Political Sciences; School of Oriental and African Studies) doktarasını yaptı.

Hacettepe Üniversitesi iktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi’nde İktisat, Kamu Yönetimi ve Uluslar arası ilişkiler bölümlerinde görev yaptı. Hacettepe Üniversitesi Hidropolitik ve Stratejik Araştırmalar Merkezini kurarak başkanlığını da yapan Prof.Bağış’ın Uluslararası İlişkiler, Türk Siyasal hayatı ve İktisat Tarihi ile ilgili çalışmaları bulunmaktadır. Yayınlanmış çok sayıda makalesinin yanı sıra **The British Interest and the Integrity of the Ottoman Empire, Water as an Element of Cooperation in the Middle East, Actual Situation and Prospects of Turkey’s Bilateral Relations with Israel: Potential and Opportunities, GAP: The Cradle of Civilization Regenerated** adlı kitapları bulunmaktadır.

Prof.Dr. Ali İhsan BAĞIŞ 21 Ağustos 2004 tarihinde elim bir trafik kazası sonucu vefat etmiştir.

İÇİNDEKİLER

Panel Konuşmaları:

<i>Prof.Dr. Ali İhsan BAĞIŞ</i> , Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğretim Üyesi, Panel Yöneticisi	1
<i>Prof.Dr. Zeki HAFIZOĞULLARI</i> , Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi, Panelist.....	5
<i>Prof.Dr. Ali İhsan BAĞIŞ</i> , Panel Yöneticisi	17
<i>Yüzbaşı Çoşkun ÖZBUDAK</i> , Jandarma Genel Komutanlığı, Panelist	19

PANEL KONUŞMALARI

*Prof.Dr.Ali İhsan BAĞIŞ**

Değerli Konuklar, Değerli Basın Mensupları, Değerli Öğretim Üyeleri,

Önemli bir konuyu tartışmak üzere buradayız. Müsaade ederseniz, panele başlamadan önce birkaç cümle söylemek istiyorum.

Bu konu neden önemli?

Bu konu gerçekten çok önemli. Türkiye’de sivil ve asker konusu uzun bir maziye sahip. Zaman zaman çok istismar edilen bir konu. Hele bu son günlerde, özellikle Avrupa Birliği’ne girme süreci içerisinde bu konu, Türkiye’nin iç ve dış güvenliğini, çıkarlarını da göze almadan, gerek medyada gerek akademik dünyada, gerek siyasi dünyada, bazen komplo teorilerini de aşan bir takım spekülasyonlara yol açmaktadır.

Türk Ordusu’nun bu süreçteki yerini anlayabilmek için, çok kısa bir özet yapmak istiyorum.

Osmanlı’yı inkar etmemiz mümkün değil, Osmanlı İmparatorluğu’ndan günümüz Cumhuriyet yönetimine gelene kadar ve Cumhuriyetimiz içerisinde bir süreç yaşanmaktadır.

Osmanlı Dönemi’nde, Osmanlı gücünü içte ve dışta kaybedince, kabaca 18.yüzyılın sonlarında ve 19.yüzyılın başına gelindiğinde, Osmanlı’da başlatılan ve günümüze gelene kadar Türkiye Cumhuriyeti’nde de devam eden reformlar yapıldı. Ancak bu reformlar dış müdahalelerden bir türlü kurtulamamıştır. Buradan uzun biçimde bunun politik, sosyo-ekonomi nedenlerini tartışmak istemiyorum. Eminim ki panelimizde, meslektaşım ve asker tarafından bunlar belirli ölçüde dile getirilecektir.

* Hacettepe Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğretim Üyesi, Panel Yöneticisi

Özellikle III.Selim ve II.Mahmut'tan itibaren, 19.yüzyılın Tanzimat öncesi ve sonrası Osmanlı Yönetimi, kurumların batı modeline göre şekillendirilmesi yönünde ciddi adımlar attı. Tanzimat'la beraber, hızlanan gelişmeler arasında, öncelikle Islahat Fermanı'nın ve sonrasındaki Jön Türkler dönemindeki gelişmelerin ve I.Cihan Savaşı sonundaki Sevr ile biten ve Osmanlı İmparatorluğu'nun sonunu getiren gelişmelerin ve bu arada bir Kurtuluş Savaşı'nın özellikle Jandarma'nın Kurtuluş Savaşı'ndaki yerinin iyi bilinmesi ve belirtilmesi gerekir. Bildiğiniz gibi, Cumhuriyetin ilan edilmesinden bugüne kadar sürekli bir reform, yapısal değişiklik yapılmıştır. Burada belirtmek istediğim çok önemli bir husus var.

Bugüne kadar ve bugün de dahil olmak üzere, Atatürk Dönemi hariç, reformların yapılmasında hep dış baskıların sonucu olarak reformlar ele alınmıştır. Bu artık o kadar çok tadını kaçırmıştır ki, burada sadece yabancıları suçlama anlamında söylemiyorum, ancak şurası bir vakadır ki, yapılması gereken reformların siyasi iktidarlar tarafından bir demagoji haline getirilebilmekte, zamanında müdahaleler yapılmadan bazen bir yapısal değişikliği, bir mevzuat değişikliğini yapan bir siyasi lider göklere çıkarılabilmektedir.

Burada çok önemli bir hususu belirtmek istiyorum.

Türkiye'de siyasiler hep şunu söylüyor. Bu Avrupa Birliği sürecinde de hep bu dile getiriliyor. "Efendim, biz bu reformları batı için değil, halkımız için yapmak isteriz". Siyasilerin bu konuda samimi olduğunu hiçbir zaman düşünmedin ve düşünmüyorum da. Çünkü, yapılması gereken devrelerde yapılmış olsaydı, bu dış müdahaleleri sınırlı bir şekilde, sosyo-ekonomik kalkınmalar zamanında yapılmış olsaydı, son 30-40 yıl içerisinde,askerin, sivillerin, siyasilerin idarelerine müdahalesi, herhalde söz konusu olmayacaktı.

Bunu kabul etmek lazım. Batı, "Sizde bir Sevr korkusu, paranoyası var" diye sürekli olarak üzerimize gelir. Batı, bunun da uzantısı olarak, gerek medyada gerekse tırnak içerisinde söylüyorum, "aydın grubu" da, "efendim, ne olacak! Bir Sevr paranoyasına tutulmuş gidiyoruz" derler.

Bu toplum, bu ülke Sevr'den çok acı çekmiştir. İşte, son günlerde gördüğümüz gibi, Doğu, Güneydoğu, Kıbrıs meselelerini, Türkiye'nin çıkarı söz konusu olduğunda ve bu sefer ilk kez Kıbrıs konusunda iç politikada ciddi bir sorun çıktı.

Sözlerime bunları özetleyerek son vermek istiyorum.

Bu arada, özellikle Jandarma ve Polis hadisesi. Bir grup çıktı, “efendim ne olacak! Türkiye büyük bir ülke. Osmanlı’da da böyle yapıldı” dedi. Ama Osmanlı’daki realite ile bugünkü realite çok farklı.

Polis daima iktidarın emrinde hareket etmek zorundadır. Oysa ki, şimdi arkadaşlar bunun örneklerini açıklayacaktır, Jandarmanın ve Ordunun, hele böyle süratle gelişmekte olan bir ülkedeki yerini küçümsememek gerekir.

Tabii ki önemli olan, Türkiye’nin kalkınması. Ama bir kurumu, başka bir kurumdan farklı bir şekilde tutmak, bir veya iki kurumun üzerine de, bu kelimeyi de kullanmak istemiyorum ama, hasmane bir şekilde gitmek de bu kritik devrede önemli bir konu.

İlk konuşmacımız Prof.Dr.Zeki Hafizoğulları. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğretim üyesi. Kendileri akademik açıdan bu konuyu açacaktır. İkinci konuşmacımız da Jandarma Genel Komutanlığı’ndan Yüzbaşı Coşkun Özbudak.

Buyurun Sayın Hocam.

“TÜRKİYE CUMHURİYETİ DEVLETİNİN DEMOKRASİ VE İNSAN HAKLARI SORUNU”

*Prof.Dr.Zeki HAFIZOĞULLARI**

Giriş

Türkiye Cumhuriyeti Devleti, emperyalizme ve yerli işbirlikçilerine karşı verilen muhteşem bir kurtuluş savaşı süreci içinde oluşan bir halkın, bir ulusun toplumsal, ekonomik, siyasal ve hukuksal kimliğinin bir ifadesidir.

“Kan ve irfanla kurduğumuz” Türkiye Cumhuriyeti Devleti, uygar dünyada her gün yeniden biçimlenen demokrasi ve insan hakları düşüncesi karşısında, ilgi çekici bir duruş sergilemektedir.

Burada kısaca Türkiye Cumhuriyeti Devletinin kuruluşunda ve sonrasında demokrasi ve insan hakları konusunda elde ettiği kazanımlar değerlendirilmeye çalışılacaktır.

1. Amasya Tamiminden Türkiye Devletine

Amasya tamimi Anadolu topraklarında doğacak olan yeni, özgün bir devletin müjdecisidir. Gerçekten ilk kez bu tarihi belgede, devletin zorunlu bir unsuru olan egemenliğin meşru kaynağının yegane deney verisi olarak beşeri irade, yani ulusun iradesi olması gerektiğine işaret edilmiştir.

O günün koşullarının elverdiği ölçüde halkın temsilcilerinden oluşan Erzurum, Sivas Kongreleri, sonunda Ankarada toplanan Türkiye Büyük Millet Meclisi ve bazı teokratik unsurları taşımakla birlikte 1921 Anayasası, kurulmakta olan Devletin fıkri temellerini oluşturmuştur.

* Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi, Panelist

Burada, Devletin temel fikrinin, yani belli bir toprak üzerinde uluslaşan bir halkın egemen iktidarının meşru kaynağının, yegane deney verisi beşeri irade temelinde oluşan ulusal egemenlik ve bunun sonucu olarak ortaya çıkan içte ve dışta tam bağımsızlık fikri olduğu gözlenmektedir.

Böylece, bir yandan Devletin temel düzeni ulusal irade esas alınarak laiklik esasına dayandırılırken, öte yandan savaş sonrasında yeniden biçimlendirilecek olan devletin şeklinin Cumhuriyet olmasının temelleri atılmıştır.

Demokrasinin ancak laik devlet düzenlerinde, yahut İngiltere örneğinde olduğu gibi ancak seküler devlet düzenlerinde olabileceği düşüncesi doğruysa, “Türkiye ahalisi”, demokrasi yönetimiyle, ilk kez , ayrıntıda bir kısım teokratik unsurlar taşımasına rağmen, “Hakimiyet bila kaydû şart milletindir. İdare usulü halkın mukadderatını bizzat ve bilfiil idare etmesi esasına müstenittir” hükmünü koyan 1921 Anayasasıyla tanışmıştır.

2. 1921 Anayasasından Türkiye Cumhuriyeti Devletine

“Türkiye ahalisi”, o günkü koşullarda seçilmiş temsilcileri eliyle vazettiği 1921 Anayasasıyla, idaresi altında olduğu Osmanlı Meşrutî Teokratik Devlet Düzeniyle olan bağlarını koparmış, dolayısıyla halk ilk kez kendi kaderini kendi tayin etmeye başlamıştır.

Gerçekten, “Türkiye ahalisi”, ilk kez bu dönemde, “ümmet” olmaktan çıkmış “millet” olmak yoluna girmiştir.

Bu oluşumun zorunlu sonucu olarak, teokrasi kalıntısı kurumlar, Türkiye Büyük Millet Meclisince, o günkü koşulların elverdiği ölçüde, oluşum halinde olan yeni düzenden yavaş yavaş temizlenmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda olmak üzere “Tevhidi Tedrisat Kanunuyla “ulusal eğitimin” temelleri atılmıştır. Bu kanunla Devletin insan unsurunun eğitiminde “vahiySELLikten” yani “naklilikten” vazgeçilmiş, tümünden “aklılık” esas alınmıştır. Böylece ulusal eğitim düzeni istisnaya yer verilmeden tümünden beşerileştirilmiş, yani ulusal eğitimin kaynağı beşeri akıl kılınmıştır .

Burada “sezgicilik” beşeri aklın içindedir.

Ankara Hukuk Mektebinin kurulması, Devrimler ve Üniversite reformu ile birlikte, ülkede demokratik düzenlerin olmazsa olmaz koşullarından biri olan aklilik esasına dayalı laik eğitim düzeni tüm tezahürleriyle oluşturulmaya çalışılmıştır. Böylece, bireyin yetiştirilmesinde, teokratik-ümmetçi eğitim düzeni ortadan kaldırılmış, yerine Rönesans ve Reform ve Aydınlanma düşüncesinden mülhem demokratik-ulusçu eğitim düzeni ikame edilmiştir.

Savaş bitmiş, ulusun kaderini belirleyen Lozan konferansı başlamıştır.

Görüşmelerin kesintiye uğradığı bir sırada Birinci İktisat Kongresi, diğer adıyla İzmir İktisat Kongresi toplanmıştır. İzmir İktisat Kongresi, aksini söyleyenler de olmakla birlikte, o günün koşullarında oluşturulan ilk sivil kitle hareketidir. Bu kongrede, anlaşmadan sonra şekillenecek devletin toplumsal, ekonomik, siyasi ve hukuksal çehresi biçimlendirilmeye çalışılmıştır.

Kongrede, Devletin biçiminin Cumhuriyet olacağı, dolayısıyla harcının laiklik olduğu ısrarla vurgulanmış, demokratik bir yönetime kavuşmada toplumsal, ekonomik, siyasi ve hukuksal bir devrimin yapılması zorunluluğuna işaret edilmiştir.

Daha önceki barış anlaşmaları ve Lozan Barışıyla birlikte Türkiye Devleti Uluslararası hukukta kimlik kazanmış, sıra iç hukukta devletin isminin konulmasına gelmiştir.

29.10.1923 tarih ve 364 sayılı Kanunla “Türkiye Devletinin şekli Hükümeti Cumhuriyet” olarak ilan edilmiştir.

Cumhuriyet Anayasasını zorunlu kılmıştır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi 20.4. 1924 tarih ve 491 sayılı Teşkilatı Esasiye Kanununu kabul etmiş, kanun ilanı tarihinde yürürlüğe girmiştir. Kanun, 1. maddesinde, “Türkiye Devleti bir Cumhuriyettir” hükmüne yer vermiştir.

Böylece geriye dönüşü olmayacak bir biçimde “sekularizm” özlemciliğine son verilmiş, “Hakimiyet bilâkaydüşart milletindir” hükmüyle Devletin zorunlu bir unsuru olan egemenliğin, yani Devletin “meşruiyetinin” yegane kaynağının tek deney verisi olarak beşeri irade, yani “laiklik” olduğu kabul edilmiş olmaktadır.

3. Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Düşünsel temelleri, Demokrasi ve İnsan Hakları

a. 1924 Anayasası, Demokrasi ve İnsan Hakları

Türkiye Cumhuriyeti Devletinin toplumsal, ekonomik, siyasal ve hukuksal temel düzenlerini kuran 1924 Anayasası, fikri temellerini, Humanizma, Rönesans ve Reform ve Aydınlanma düşüncesinin oluşturduğu yeni dünya düzeninde bulmuştur.

Gerçekten, Anayasa, o günün koşullarında, bir yandan liberal-demokratik bir devlet düzeni kurmaya çalışırken, öte yandan böyle bir düzenin olmazsa olmaz sonucu olarak “Türklerin hukuku ammesi” başlığı altında insanın doğuşunda kazandığı temel hak ve hürriyetlere yer vermiştir. Böylece, Anayasanın 88. maddesinde tanımlanan Türkler, ilk kez Devlete karşı ileri sürebilecekleri insan temel hak ve hürriyetlerine sahip olmuşlardır.

Anayasa “Her Türk hür doğar, hür yaşar. Hürriyet başkasına muzır olmayacak her türlü tasarrufta bulunmaktır” hükmünü koyarak, liberal-demokratik bir devlet düzeninin olmazsa olmazını oluşturan “hürriyet asıl yasak istisna” değerini sağlamayı başarmıştır.

Anayasa “Hukuku tâbiyyeden olan hürriyetin herkes için hududu başkasının hududu hürriyetidir “diyerek, idarelerin sınırlamada uymaya zorunlu oldukları temel kuralı göstermiş, sınırlamanın ancak kanunla yapılabileceğini emretmiş, dolayısıyla “keyfiliğe” giden her yolu kapatmaya çalışmıştır.

Hâlâ bugün liberal-demokratik devletlerin temel kuralı olan “kanun önünde eşitlik” ilkesi Anayasada yerini almış bulunmaktadır.

Daha da önemlisi, Anayasa, şahsi masuniyet, vicdan, tefekkür, kelâm, neşir, seyahat, akit, sâyüamel, temellük ve tasarruf, içtima, cemiyet, şirket hak ve hürriyetlerini Türklerin “tabii hukukundan” saymıştır.

Bu demektir ki, “Türkiye ahalisi”, tarihinde ilk kez Cumhuriyetle birlikte insan haklarıyla karşılaşmış, dolayısıyla birey olmak, yurttaş veya vatandaş olmak hatta insan olmakla insan hakları arasında bir korelasyon varsa, Türkiye ahalisi uygar insana has bu nitelikleri Cumhuriyetle birlikte kazanmıştır.

Bünyesiyle uyuşmayan, dolayısıyla yanlış anlaşılmalara neden olan ve çoğu kez bazı çevrelerde teokrasiyi çağrıştıran “Türkiye Devletinin dini dinî İslamdır” hükmü, 1928 yılında yapılan bir değişiklikle tümenden Anayasadan çıkarılmıştır. Böylece, o günkü koşullarda, demokrasi ve insan hakları konusunda yapılabilecek olanların en iyisi yapılmıştır.

b. Türk Hukuk Devrimi Demokrasi ve İnsan Hakları

İzmir İktisat Kongresinde işaret edilen, ancak Lozan Barışı ve 1924 Anayasasıyla kapsamı ve sınırları belirtilmiş olan Türkiye Cumhuriyeti Devletinin toplumsal, ekonomik, siyasal ve hukuksal temel düzenleri, bir hukuk devriminin yapılmasını zorunlu kılmıştır.

Osmanlı İmparatorluğu Devletinden tevarüs edilen kısmen beşeri ama esasında ilahi iradede kaynağını bulan Tanzimat Teokratik Hukuk Düzeni, laiklik temeli üzerine oturan Türkiye Cumhuriyeti Devletinin temel düzenleriyle çatışmaktadır. Bundan ötürü, hukuk devrimi, bir “Kodifikasyon” hareketi olarak gerçekleştirilememiş, ancak bir “Resepsiyon” hareket olarak gerçekleştirilebilmiştir.

Türk Hukuk Devriminin bu yolla oluşturduğu Türk Hukuk Düzeninin zorunlu temel niteliği “laiklik” olmuştur.

Türk Kanunu Medenisi ve Borçlar Kanununun gerekçesinde ve metninde de açıkça belirtildiği üzere, laiklik, Türk Hukukun maddi kaynağının sadece “beşeri irade”, şekli kaynağının sadece “Kanun”, “Örf ve Adet” ve “Hakimin kanun koyucu gibi davranarak kural koyması” olmaktadır¹. Genelde özeli ifade eden Türk Ceza Hukukunun kaynağı Türk

¹ “... Kuşku yoktur ki, kanunların amacı herhangi bir örf ve adet ve yalnız inançla ilgili dolması gereken din kuralları değil; siyasal, sosyal, ekonomik milli birliğin sağlanması ve olgunlaştırılmasıdır. Günümüz uygarlıkları içinde olan devletlerin ilk özelliği din ile dünyayı ayrı görmektir. Bunun aksi, devletin kabul ettiği din kurallarını kabul etmeyen kimselerin inançlarına hükmetme olur. Bunu günümüzün devlet anlayışı kabul edemez. Din devlete göre inançlarda kaldıkça saygıya ve korunmaya değer. Dinin hüküm halinde kanunlara girmesi tarihin akışında çok zaman hükümdarların, zorbarların, güçlülerin haksız ve yolsuz isteklerini doyurma aracı olmasını sağlamıştır. Dini dünya işlerinden ayırmakla bugünün devleti, insanlığı tarihin bu kanlı zorbalığından kurtarmış ve dine sonsuz ve gerçek bir taht olan vicdanı ayırmıştır. Özellikle çeşitli dinlere bağlı yurttaşları bulunan devletlerde tek bir kanunun bütün toplulukta uygulanma yeteneğini kazanabilmesi için bunun din ile ilişkisini kesmesi milli egemenlik için de zorunludur. Çünkü kanunlar dine dayalı olursa inanç özgürlüğünü kabul zorunluluğunda bulunan devlete, başka başka dinlere bağlı yurttaşları için ayrı ayrı kanun yapmak gerekir. Bu hal çağdaş devlette temel koşul olan siyasal, sosyal, milli birliğe büsbütün karşıttır. Unutmamak gerekir ki, devlet

Ceza Kanununun Gerekçesinde ve metninde gösterilmiştir². Burada Türk Ceza Hukukunun maddi kaynağı sadece “beşeri irade”, şekli kaynağı “Kanun” olmuştur.

Bu demektir ki, dinin, ne doğrudan doğruya, ne de dolaylı olarak, Türk hukukunda bir kaynaklık değeri bulunmamaktadır. Gerçekten, ister dünkü ister bugünkü kesitinde olsun, eğer bir hukuk düzeni liberal-demokratik bir hukuk düzeniyse, o hukuk düzeninde din, hiçbir adla hukukun kaynağı olamaz. Tabii, böyle olunca, Dine hukukta kaynaklık değeri tanıyan hukuk düzenleri, hiçbir zaman liberal-demokratik hukuk düzenleri olarak değerlendirilemezler. Esasen, Dinler, adına “demokrasi” denen toplumsal düzenleri tanımaz. Elbette, bu doğaldır, çünkü bu tür toplumsal düzenlerin kaynağı, yegane deney verisi olan beşeri iradedir.

Türk Hukuk Devrimi bir küldür. Bu anlamda Türk hukuk düzeni, tüm kurumları ile birlikte özgün normatif bir sistem, mükemmel toplumsal bir cihaz oluşturulmaktadır. Bu bağlamda olmak üzere birçok düzenleme yapılmış, liberal-demokratik bir Devlet düzeninde örneğin “Polis görev ve yetkisi” o günün koşullarına uygun olarak, mahsus bir kanunla belirlenmiştir. Böylece, polis görev ve yetkisi bir kanuna bağlanarak, Anayasanın öngördüğü kişi temel hak ve hürriyetleri esaslı bir teminata kavuşturulmuş, kolluğun keyfi davranışları ortadan kaldırılmaya çalışılmıştır.

c. Hukuk Uygulamaları Demokrasi ve İnsan Hakları

Laiklik temelinde Türkiye Cumhuriyeti Devletini oluşturan ve o günün şartlarında mükemmel sayılabilecek olan bu kendine özgü liberal-demokratik hukuk düzeni uygulamada yeterince etkin kılınamamıştır.

yalnız yurttaşları ile değil yabancılarla da ilişkiler içindedir. Bu durumda onlar için de Kapitülasyon adı altında ayrı kurallar kabul etmek zorunluluğu meydana gelir...” Türk Kanunu Medenisi Esbabı Mucibe Layihası.

² “...Türkiye Cumhuriyeti idaresi, Türk inkılabının vazettiği sistemlerin bir neticesidir; en halkçı ve lâik prensiplere müstenit bulunmaktadır. Bu esasla hiçbir münasebeti olmayan ve tamamen zıddı bir vaziyeti ifade eden saltanat ve mutlakiyet devrinin ceza müdevvenatı ile şüphe yoktur ki tatmin edilemez. Çünkü kanunlar ihzar olundukları devirlerin, zamanların, idarelerin manasına göre tedvin edilirler, bu bir zarurettir “ “ ... layiha en son ve en yeni ceza nazariyatından mülhem bulunmaktadır. Aynı zamanda en demokratik prensiplere göre vücuda getirilmiştir. Yeni kanunun mevkii mer’iyete vaz’ı Cumhuriyet ve inkılabın hukukunu acilen muhtaç olduğu kuvvetli müeyyidelerle takviye ve tarsin edecek ve cihanı medeniyet huzurunda Türkiye Devletine en mükemmil kanunlardan birini daha bahşetmiş olacaktır...” Türk Ceza Kanunu Gerekçesi.

Anayasa (m.73) ve Ceza Kanunu (m.228, 243), yasaklamış olmasına rağmen, işkence, eziyet ve kötü muamele bir türlü Türk toplumunun gündeminden çıkarılamamıştır.

Ceza Kanunu ailede, okulda ve işte “aile içi şiddeti” yasaklamış olmasına rağmen (m.477-479), uygulayıcılar herhalde kanunu ciddiye almadıklarından, Türk toplumu şiddetten arındırılmamış, dayak muteber bir tedip vasıtası olmaktan çıkarılamamış, toplumda yerleşik bir davranış kuralı olarak mevcut bulunan “kocanın karyı terbiye etmek hakkı” .hala etkinliğini korumaktadır. Maalesef, şiddetten arındırılmamış olan toplumların, demokrasi ve insan haklarını sağlamakta fazla şansları bulunmamaktadır.

Anayasanın (m.70, 75), TMK’ un (m.266) ve TCK’ un (m.175 vd.) açık hükümlerine rağmen, vatandaşın din ve vicdan hürriyeti bir türlü sağlanamamış, irtica toplumun gündeminden çıkarılamamıştır.

Bizce hiç bir gereği yokken, 1930 tarihli İtalyan Ceza Kanunu mehz tutularak, esasen liberal-demokratik bir devletin ceza kanunu olan TCK., köklü değişikliklere uğratılmış, hatta bu kanunda bulunmadığı halde “düşüncenin kendisi” suç sayılmış, düşünce ve düşüncenin ifadesinde çoğulculuk hoş karşılanmamıştır.

İkinci Dünya Savaşı yıllarında halkımızın canının kurtarılması başarılmış, ancak bu yıllarının faturası ağır ödenmiştir. Gerçekten, hukuk düzeninin gereklerini anlamakta zorluk çeken egemen zihniyet, mükemmel bir cihazı ustaca işletme becerisini gösterememiş, dolayısıyla liberal-demokratik devleti sağlamakta, temel hak ve hürriyetleri etkin kılınmakta yeterince başarılı olamamıştır.

4. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi

İkinci Dünya Savaşı sonrasında, Türkiye Cumhuriyeti Devleti, kendisini var eden düşüncelere de uygun olarak, “Batı Dünyası“ içerisinde yer almıştır. Devlet, bu uygarlığın gereklerine uyarak, kuruluş yıllarında gerçekleştiremediği siyasal çoğulculuğu sağlamayı başarmıştır. Bunun bir sonucu olarak,1950 yılında, önceki siyasi iktidarın zihniyetinden farklı bir zihniyet Partileşerek iktidar olabilmıştır.

Yeni iktidarla birlikte “eşraf-memur saltanatı” yıkılmış, ama bu kez, “halk dalkavukluğu” başlamıştır.Ancak bu karmaşa içerisinde, Devlet, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesini imzalamış ve Anayasasına uygun olarak yürürlüğe koymuştur.

Bugün anayasal zorunluluk olduğu halde, zamanında kendiliğimizden yapmadığımız bir iş, katılmak istediğimiz “Avrupa Birliği” tarafından bize yaptırılmaya çalışılmaktadır. Bu ayıplanacak bir durumdur.

6. Avrupa Birliği’ne Girme Çabaları

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesini imzalayan Avrupa devletleri, sözleşme temelinde bir yandan bir birlik oluştururken, öte yandan kendi hukuk düzenlerini geliştirme çabası içine girmişlerdir.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti bu oluşumun dışında kalmıştır. Bundan ötürü, Devlet, Anayasanın emrine rağmen, demokrasisini geliştirmekte, insan haklarını sağlamakta başarılı olamamıştır.

Avrupa birliğine girmek, ancak birliğin koyduğu standartlar sağlandığında mümkün gözükmektedir. Gerçekten, Avrupa Birliği Devletlerinden bir “müzakere tarihi” alabilmek için, yıllardır Anayasa dahil birçok kanunda birçok kez değişiklik yapılmış, böylece üyelik için konan kriterler gerçekleştirilmeye çalışılmıştır.

Ancak, Avrupa Birliği Devletleri, sadece “ norm koymayı “ yeterli görmemiş, konan normların etkinliğinin sağlanmasını da görmek istemiştir. Bu konuda haksız da sayılmazlar. Adetimizdir, biz norm koyarız, ama uygulamayız.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti, örneğin, işkenceyi ta 1924 Anayasasında, 1926’dan bu yana Ceza Kanununda ve hatta kabul ettiği AİHS’ sinde yasaklamış olmasına rağmen, hala bugün işkence iddiaları gündemde yerini korumaktadır.

Gene, örneğin, AİHS’ sinin tanıdığı doğru veya adil yargılanma hakkına, ne zorluğu varsa, şu son zamanlarda işlerlik kazandırılabilmiştir.

Elbette Avrupa Birliğine girersek iyi olur. Bunun tartışılacak bir tarafı yoktur. Ne var ki, giremediğimiz taktirde, üzülmeye gerek yok, gene biz kazançlıyız, çünkü yıllardır insanımıza yapmaktan kaçındığımız şeyleri başkalarının sayesinde yapmış olacağız.

Her halde bu da bir tesellidir.

7. Sonuç

Kanun koyucular, idareler, hatta kendi payına göre herkes, var olduğundan bu yana, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin fikri temellerini oluşturan, Anayasanın 1., 2. ve 3 maddelerinde ifadesini bulan, mutlak değerleri korumak ve kollamakla yükümlüdür.

Bu bağlamda olmak üzere, Avrupa Birliğine ister girilsin ister girilmesin, Türkiye Cumhuriyeti Devleti, eğer uygar bir devlet olmak iddiasındaysa, el kapılarında fazla dolaşmadan, Anayasanın değiştirilmesi bile teklif edilemeyen mutlak emrine uyararak, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin ve eklerinin tanıdığı hak ve özgürlükleri, hiçbir aymazlığa yer vermeden, egemenlik alanı içinde bulunan herkese eksiksiz sağlamak zorundadır.

Avrupa Birliği'ne girmek veya girmemek ile Anayasanın 1., 2. ve 3 maddeleri hükmünü doğru anlamak ve yerine getirmek arasında hiçbir bağlantı bulunmamaktadır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin son zamanlara kadar farkına varılmaması bağışlanmaz bir özürdür.

Ancak, unutmamak gerekir ki, zararın neresinden dönülürse kârdır.

KAYNAKÇA

- Mahmut Esat Bozkurt, **Türk Kanunu Medenisi Esbabı Mucibe Layihası (Gerekçe), Türk Medeni Kanunu ve Borçlar Kanunu**, Doruk Yayınları, Ankara 1975;
- Mahmut Esat Bozkurt, **Türk Ceza Kanunu Gerekçesi, Başvekaleti Celileye, Erem Gerekçeli Türk Ceza Kanunu ve Meriyet Kanunu**, Ankara-İstanbul 1948. Ayrıca bkz., Artuk-Gökçen-Yenidünya, **Gerekçeli Ceza Kanunları**, 1999, Alkim Yayınevi, İstanbul 1999;
- Bilgen, **ABD'li Gözüyle Sivas Kongresi**, Kaynak Yayınları, İstanbul 2004
- Afetinan, İzmir İktisat Kongresi, **17 Şubat - 4 Mart 1923**, Atatürk Kültür Dil ve Tarih Kurumu Türk Tarih Kurumu Yayınları, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1989.
- Zeki Hafizoğulları, İzmir-İktisat Kongresi Görüşler ve Değerlendirmeler, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, **Atatürk Araştırma Merkezi, Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi**, Mart 2000, sayı.46, s. 289 vd.
- Zeki Hafizoğulları, İnsan Hakları ve Ülkemizde İnsan Hakları, **ABD**, Sayı 2001/1, Yıl 58, S.325 vd;
- **AİHS ve Bireysel Başvuru Hakkı**, Ankara Barosu Yayınları, Ankara 2000;
- Kili-Gözübüyük, **Türk Anayasa Metinleri, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları**;
- Zeki Hafizoğulları, **Ceza Normu, Normatif Bir Yapı olarak Ceza Hukuku Düzeni**, Ankara 1996.
- Zeki Hafizoğulları, **Laiklik İnanç, Düşünce ve İfade Hürriyeti**, Us-A Yayınları, Ankara 1997.

Prof.Dr.Ali İhsan BAĞIŞ*

Efendin Sayın Hocamıza çok teşekkür ediyoruz. Önemli konulara temas ettiler. Paneli açarken, konunun çok hassas bir konu olduğunu söylemiştim.

Kanunların çıkışını, yapılışını, gayet güzel anlattı. Şimdi öbür tarafı da dinleyeceğiz. Öbür taraf da kendisi açısından neler yapıldığını söyleyecek.

Uygulamalarda neden bir takım sıkıntılar oldu, neden uygulanamadı, İtalyan Ceza Kanunu ya da Ticaret Kanunu parça parça Avrupa'dan alınırken bu ihtiyaç nereden doğdu?

Bana göre çok önemli. Burada güzelce söylendi. Bütün kanunlar alınırken, “atalarımız” dendi. Demek ki ortada atalarımızdan beri gelen bir yanlışlık var. Yani atalarımız zamanında da, tatbik edilmeyen ya da yanlış tatbik edilen hususlar var ki bugüne yanlış yansıdı.

Meselenin tarihi, sosyolojik, politik tarafları var ki, bugün, el kapılarında sıkıntı çekiyorsak, o zaman, siyasi mekanizmamızda ciddi bir sorun olmuş.

Sayın Hocamın başladığı nokta olan Amasya Tamimi gerçekten çok önemli. 1924 Anayasası, 1960 Anayasası, İnsan Hakları gündeme geldi. 1954 yılında bir takım uygulamalar var.

Ama, tarihine bu kadar nankör bakan, tarihini unutan bir toplum görmedim. Ben aydın kelimesini çok nadir kullanırım. Aydın insan vardır. Ama “biz aydınlar” lafı, Türkiye’de beni çok rahatız eder. Diploma alan herkes kendisini “biz aydınlar” şeklinde veriyor ki, Türk toplumuna entellektualizm adına yapılan en büyük kötülük de budur.

Jandarma ve Polisle ilgili bazı kanunların uygulanmasının suçu Jandarma ve Polise yükleniyor. Zaman zaman özellikle sağ iktidarlar, sürekli

* Panel Yöneticisi

askeri kanada yüklendi. Geçmişte sol kanat, hem askere hem de polise yüklendi. Sayın Hocam satır aralarında önemli birkaç cümle söyledi. Biz onları da unuttuk.

Birdenbire, “işte, Avrupa şunu istiyor”. Biz 1954 yılında ve öncesinde İnsan Haklarıyla ilgili birtakım kanunları koyduk. Aslında biz hala Avrupalı değiliz.Hala kimlik sorununuz var.

Hatırlarsanız 1960 yılında siyasi demagoji ve polemik vardı. “Ordu millet el ele”.Aradan 10-15 yıl geçti, ayrı kamplara girildi ve şu sloganlar çıktı. “Olur mu böyle olur mu? Kardeş kardeşi vuru mu?”. Bu ülkede kardeş kardeşi de vurdu.

Avrupa Birliği kapısında hakarete uğramadan, her ne pahasına olursa olsun tarih almak yerine, bunun tarihsel temellerini iyi oturtarak, daha ciddi ve daha onurlu bir şekilde girmeliyiz.

Neden Avrupalılar 1954 yılında sormadı?

Çünkü, 1954 yılında bir Soğuk Savaş Dönemi vardı. İşine gelmedi, çıkarları öyle gerektirdi. Bugün Soğuk Savaş bitti. İnsan Hakları konusunu bugün gündeme getiriyor.

Onun için dedim ki, Atatürk Dönemi hariç, Türkiye’de siyasi iktidarlar, reform konusunda samimi davranmamışlar, birtakım süslü laflarla, meseleyi asker ve polis meselesi haline getirmişlerdir.

Yüzbaşım, şimdi sizi dinliyoruz.

Avrupa Birliği Müktesebatına Uyum Çalışmaları Çerçevesinde Jandarma Genel Komutanlığının Faaliyetleri

1. Giriş

Türkiye'nin Avrupa Birliğine (AB) giriş süreci 1959 yılında başlar. Ancak uyum faaliyetleri 1990'lı yıllarda yoğunlaşmış ve 2001 yılından günümüze kadar ülke gündeminin ilk sırasındaki yerini korumuştur.

AB'ye üyeliğin Türkiye Cumhuriyeti Hükümetlerinin öncelikli hedefini oluşturmaya paralel olarak; yasama, yürütme ve yargı organlarının bu yöndeki çalışmaları da hız kazanmıştır. 2001 ve 2003 yıllarında yayımlanan ve AB'ye giriş sürecinde Türkiye'nin taahhütlerini içeren Ulusal Programlarda, faaliyet alanları ile bu faaliyetleri yürütmekten sorumlu devlet organları ayrıntılı olarak yer almıştır.

Siyasi Kriterler ile Adalet ve İçişleri başlıklı faaliyet alanları, demokrasi ve insan hakları eksenli bakış açısının bir sonucu olarak, Ulusal Programda çok önemli bir yer işgal etmekte ve uyum çalışmalarının merkezinde yer almaktadır.

Kendi sorumluluk sahasında emniyet ve asayiş ile kamu düzeninin korunmasından ve suçların aydınlatılmasından sorumlu bir güvenlik ve kolluk gücü olan Jandarma, uyum sürecinin çok önemli bir noktasında bulunduğu bilinciyle, **Anayasada belirtilen devletin temel niteliklerinden ödün vermeksizin**, bu sürece en üst düzeyde katkı sağlama çabalarını sürdürmektedir.

* Jandarma Genel Komutanlığı, Panelist

2. Avrupa Birliğine Üyelik Sürecinin Aşamaları;

Avrupa Birliğine üyelik süreci aşağıdaki şekilde işlemektedir: 1957 tarihli Roma Anlaşmasında tanımlanana ülkelerin üyelik başvurularını yapmasıyla birlikte, üyeliğe ehil görülen ülkeler için adaylık statüsü verilmektedir. Bu statü tanıyan ülkeler için AB Komisyonu tarafından aday ülkenin uyum sürecini belirleyen Katılım Ortaklığı Belgesi düzenlenmektedir. Aday ülke de bu belgedeki taleplerin yerine getiriliş süreci konusundaki yükümlülüklerini içeren Ulusal Program Hazırlayarak AB'ye iletmektedir. Ulusal Programdaki yükümlülüklerin yerine getirilmesine yardımcı olmak amacıyla AB Komisyonu TAIEX Ofisi, Mali Yardım Programı ve Topluluk Programlarını aday ülkenin faydalanmasına açmaktadır.

Uyum süreci her yıl yayınlanan ilerleme raporları, aday ülke ile AB Komisyonu arasında kurulmuş olan ortaklık konseyi, ortaklık komisyonu ve alt komiteler aracılığıyla izlenmektedir. Ayrıca Sivil Toplum Kuruluşları da AB Komisyonuyla birlikte gerçekleştirdikleri projeler aracılığıyla izleme sürecine dahil olmaktadır.

Demokrasi, hukukun üstünlüğü ve insan haklarına Avrupa Kıtasında geliştirmek amacıyla 1949 yılında kurulmuş olan ve Türkiye'nin de asli üye olduğu Avrupa Konseyi kararlarının, AB Müktesebatının bir parçası olduğu Avrupa Toplulukları Adalet Divanı tarafından kabul edilmiştir. Bu nedenle, Avrupa Konseyine bağlı mahkeme (AİHM) ve Avrupa İşkencenin Önlenmesi Komitesi, Uyuşturucuyla Mücadele Grubu (POMPIDOU) gibi mekanizmalarla da AB Müktesebatına uyum süreci izlenmektedir.

Dönem başkanlıkları devredilirken düzenlene zirvelerde aday ülkelerin kaydettikleri ilerlemeler değerlendirilmekte ve aday ülkeyle ilgili kararlar alınmaktadır. Bu kararlar uyarınca AB üyesi ülkelerin devlet veya hükümet başkanları yeni bir katılım ortaklığı belgesi verilmesini kararlaştırabilmektedir. Bu durumda Ulusal Program revize edilmekte, ya da aday ülkenin gelişimi yeterli görülürse müzakere sürecine geçme kararı verilmekte ve müzakere tarihi belirlenmektedir. Türkiye tarafından 2001 yılında hazırlanan Ulusal Program, Kopenhag zirvesi kararları uyarınca 2003 yılında revize edilmiş olup, 2004 aralık ayında yapılacak olan AB zirvesinde Türkiye için üyelik müzakeresi sürecinin başlatılması yönünde bir karar verilmesi beklenmektedir.

Adaylık sürecindeki faaliyetler, Türkiye adına Avrupa Birliği Genel Sekreterliği ile, AB'nin icra organı olan Komisyon arasında yakın işbirliği içerisinde yürütülmektedir.

3. Jandarma Genel Komutanlığının AB'ye Uyum Çalışmaları

1999 Helsinki Zirvesi Sonuç Bildirgesinde Türkiye'nin aday ülke olduğunun kabul edilmesinden sonra, Kasım 2000 tarihinde yayımlanan AB Katılım Ortaklığı Belgesine yönelik olarak hazırlanan 2001 yılı Ulusal Programının Siyasi Kriterler ile Adalet ve İçişleri başlıklı alanlarında J.Gn.K.lığının ilgilendiren faaliyetler, Dış İlişkiler ve İnsan Hakları Daire Başkanlığı Dış İlişkiler ve Antlaşmalar Şube Müdürlüğünce yürütülmüştür. Bu süreç içerisinde, J.Gn.K.lığının AB'ye uyum faaliyetlerinin yoğunlaşması üzerine, bu faaliyetleri koordine etmek maksadıyla, 07 Ocak 2003 tarihinde Dış İlişkiler ve İnsan Hakları Daire Başkanlığı bünyesinde AB ve Mev.Ş.Md.lüğü kurulmuştur.

J.Gn.K.lığının faaliyet alanı, ağırlıklı olarak Ulusal Programın Siyasi Kriterler, Adalet ve İçişleri ile İnsan Hakları konuları içinde yer almaktadır.

AB'ye uyum faaliyetleri, AB Müktesebatı ve Ulusal Program kapsamında yürütülen projeler ile AB bünyesinde oluşturulan uluslar arası organizasyonlarda temsil ve katılım olmak üzere iki bölümde yürütülmektedir:

a. AB Müktesebatı ve Ulusal Program Kapsamında Yürütülen Projeler;

(1) Jandarma Genel Komutanlığı ile İlgili Hususların Ulusal Programda Yer Almasının Sağlanması Çalışmaları;

24 Mart 2001 tarihinde yayımlanan Ulusal Programda; sınır yönetiminin SCHENGEN sistemi doğrultusunda güçlendirilmesi, Jandarma personeline yönelik mülteci hukuku seminerlerinin düzenlenmesi, Jandarma Entegre Muhabere ve Bilgi sistemi (JEMUS) projesinin gerçekleştirilmesi, kaçakçılık suçlarına ilişkin kayıtların Jandarma, Polis ve Sahil Güvenlik Komutanlığını kapsayacak şekilde birleştirilmesi, Jandarma Narkotik ve çok amaçlı Köpek Eğitim Merkezinin kurulması, AB üyesi ülkelerin kolluk birimleri ile işbirliğinin geliştirilmesi, Kriminal Laboratuvarlarının sayısının artırılması hususları yer almıştır. Bu faaliyetlerin büyük bir kısmı gerçekleştirilmiş olup, devam eden faaliyetlere ilave olarak, 24 Temmuz 2003 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan **2003 Yılı Ulusal Programının** Siyasi Kriterler ile Adalet ve İçişleri bölümlerinde;

(a) Jandarma Genel Komutanlığının Mali Suçlarla Mücadele Koordinasyon Kurulunda temsilci bulundurması,

(b) Cezaevlerinin korunması ve yönetimi ile tutuklu ve hükümlülerin sevk ve nakillerinin Adalet Bakanlığınca yapılması konusunda Jandarma Teşkilat Görev ve Yetkileri Kanununun değiştirilmesi,

(c) EUROPOL ile işbirliği kapsamında yurt dışına personel görevlendirilmesine ilişkin mevzuat değişikliği,

(ç) Kaçakçılık ve organize suçlarla mücadele alanında ilgili daire başkanlığının güçlendirilerek eğitim ve idari kapasite konusunda AB üyesi ülkelerle işbirliği yapılması,

(d) Kriminal alanda AB'nin desteğinin sağlanması kapsamında; iki Jandarma bölge laboratuvarının kurulması, yeniden yüz oluşturma laboratuvarı kurulması, olay yeri inceleme birimlerinin yaygınlaştırılması, patlayıcı imha unsurlarının oluşturulması ve İl Jandarma Komutanlıklarında parmak izi alma istasyonlarının teşkil edilmesi,

(e) Askeri olmayan, profesyonel bir sınır muhafız teşkilatının kurulmasına kadar Jandarma sınır birliklerinin idari ve teknik yapılarının güçlendirilmesi ve personel eğitimi,

(f) Organize suçlarla mücadele alanında İçişleri Bakanlığı içerisinde Polis ve Jandarma arasında işbirliğinin geliştirilmesi,

(g) Suç araştırmalarının geliştirilmesi kapsamında istihbarat faaliyetlerinin etkinleştirilmesi,

(h) Jandarma personelinin kolluk işbirliğine yönelik ihtisaslaşma eğitimi,

(i) FİEP ve AB üyesi ülkelerdeki en iyi uygulamalara göre Jandarma personelinin eğitimi,

(i) Çocuk Merkezlerinin Türkiye geneline yaygınlaştırılması gibi Jandarma Genel Komutanlığına ait önemli faaliyetlerin kapsamlı olarak yer alması sağlanmıştır.

(2) Ulusal Programın İzlenmesi :

Ulusal Programda yer alan bu faaliyetlerden bir kısmının çalışmaları daha önceden başlatılmış olmakla birlikte, yapılan ve yapılması planlanan çalışmalar aşağıda açıklanmıştır:

Maliye Bakanlığınca hazırlanan Suç Gelirlerinin Aklanmasıyla Mücadele Kanun Tasarısında, J.Gn.Klığı Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanı, Mali Suçlarla Mücadele Koordinasyon Kuruluna gerektiğinde katılacak temsilciler arasında sayılmıştır. Genel kolluk görevinin gerekleri ve Ulusal Programda taahhüt edilmiş olması gerekçeleriyle Jandarma temsilcisinin Mali Suçlarla Mücadele Koordinasyon Kurulunun daimi üyeleri arasında bulunmasına ilişkin görüşümüz Maliye Bakanlığına iletilmiş olup Tasarı halen ilgili Bakanlıktadır.

Cezaevlerinin korunması ve yönetimi ile tutuklu ve hükümlülerin sevk ve nakillerinin Adalet Bakanlığınca yapılması konusunda J.Gn.K.lığı ile Adalet Bakanlığı arasında gerekli görüşmeler tamamlanmış olup, Adalet Bakanlığı Kanunlar Kararlar Genel Müdürlüğünce Adalet Bakanlığına yönelik mevzuat değişikliği çalışması devam etmektedir. Bu çalışmaya paralel 2803 sayılı Jandarma Teşkilat Görev ve Yetkileri Kanunundaki değişiklik hazırlığı çalışmaları sürdürülmektedir.

Avrupa Polis Teşkilatı (EUROPOL) ile işbirliği kapsamında yurt dışına personel görevlendirilmesine ilişkin mevzuat değişikliği doğrultusunda, 2803 sayılı Jandarma Teşkilat Görev ve Yetkileri Kanununda değişiklik yapılarak Jandarmanın yurt dışı teşkilat kurabilmesine olanak sağlayacak olan kanun değişikliği teklifi, gerekçeleri ile birlikte İçişleri Bakanlığına gönderilmiştir. Ayrıca, Türkiye ile EUROPOL arasında 18 Mayıs 2004 tarihinde “İşbirliği Anlaşması” imzalanmış olup, EUROPOL ile irtibatı sağlamak üzere oluşturulan Milli Büro’da Jandarma personeli görevlendirme çalışmaları devam etmektedir.

Kaçakçılık ve organize suçlarla mücadele alanında ilgili daire başkanlığının güçlendirilerek eğitim ve idari kapasite konusunda AB üyesi ülkelerle işbirliği yapılması kapsamında, Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı yeniden yapılandırılarak, personel açısından güçlendirilmiştir. Ayrıca kapasite geliştirme hususu, “Jandarmanın Kolluk Görevlerinde Profesyonelliğinin Artırılması” Projesinin faaliyet alanlarından birini oluşturmaktadır.

Jandarmanın modern araştırma tekniklerinden yararlanabilmesi açısından, Kriminal etkinliğin artırılmasının çok büyük önem taşıdığı bilinmektedir. Ulusal Programında yer alan bu başlık kapsamında, 2003 yılı sonu itibariyle seksenbir İl Jandarma Komutanlığında Olay Yeri İnceleme Timi, otuz İl Jandarma Komutanlığında Patlayıcı Madde İmha Unsuru, ikiyüzyetmişüç İlçe Jandarma Komutanlığında Olay Yeri İnceleme Birimi,

üç İl Jandarma Komutanlığında Canlı Parmak İzi Gönderme Birimi, beş il Jandarma Komutanlığında Parmak İzi Uzak İş İstasyonu teşkil edilmiş ve merkezi veri tabanı ile irtibatı sağlanmıştır. Halen mevcut Ankara, Van ve Bursa laboratuvarlarına ilave olarak, iki Jandarma Bölge Komutanlığında Kriminal Laboratuvarı kurulması ve Jandarma Kriminal Laboratuvarında Yeniden Yüz Oluşturma Birimi teşkil edilmesi çalışmaları ise devam etmektedir.

Askeri olmayan, profesyonel bir sınır muhafız teşkilatının kurulmasına kadar Jandarma sınır birliklerinin idari ve teknik yapılarının güçlendirilmesi ve personel eğitimi sağlanması maksadıyla, Türkiye ile Fransa İngiltere konsorsiyumu işbirliğiyle yürütülecek olan Entegre sınır Yönetimi projesi kapsamında düzenlenen eğitim çalışmaları ile personelin eğitimi sağlanmaktadır.

Organize suçlarla mücadele alanında İçişleri Bakanlığı içerisinde Polis ve Jandarma arasında işbirliğinin geliştirilmesi bağlamında, Nisan ayında Almanya ile imzalanan Organize Suçlarla Mücadele Kapasitesinin Güçlendirilmesi Projesinin uygulanması Jandarma ve Polis işbirliğiyle yapılacaktır. Ayrıca kolluk işbirliği konusu, “Jandarmanın Kolluk Görevlerinde Profesyonelliğin Artırılması” Projesinde bir modül olarak yer almaktadır.

FİEP ve AB üyesi ülkelerdeki en iyi uygulamalara göre Jandarma personelinin eğitimi kapsamında, Polis, Profesyonellik ve Toplum Projesi tamamlanmış olup, İngiltere, Fransa, Yunanistan ve Hollanda ile ikili düzeyde eğitim işbirliği faaliyetleri yapılmaktadır. Avrupa Birliği Üyesi ve Aday Ülkelerin Kolluk Kuvvetlerinin kriminoloji de dahil olmak üzere personel eğitimi programı kapsamında; siber suç, sualtı eğitimi, büyük spor olaylarında şiddetin önlenmesi konularında İngiltere, Fransa ve Portekiz’e eğitim için personel gönderilmiştir.

Ulusal Programda yer alan konulardan, Jandarmanın kriminal etkinliğinin artırılması, kolluk işbirliğinin güçlendirilmesi, organize suçlarla mücadele konusunda kapasitenin artırılması, eğitim programlarının geliştirilmesi, Çocuk Merkezlerinin Türkiye geneline yaygınlaştırılması faaliyetlerinin gerçekleştirilmesine yönelik olarak, 2004 mali programında AB’den temin edilen kaynak ile, aşağıda ayrıntılarına değinilecek olan iki proje hazırlanmıştır. Haziran ayı içerisinde AB Komisyonu tarafından onay müteakip, projelerin ihale ve uygulama süreci başlayacaktır.

Çocuk Merkezlerinin Türkiye Geneline Yaygınlaştırılması :

Çocukların korunması, topluma kazandırılması ve çocuk suçlarının önlenmesi ile ilgili görevlerin daha etkin olarak yerine getirilmesine imkan sağlamak amacıyla, J.Gn.K.lığı tarafından Jandarma Çocuk Merkezleri (ÇM) kurulmasına 2001 yılında başlanmıştır.

Bu kapsamda, ilk olarak İstanbul'da Bahçeşehir Çocuk Merkezi 23 Ekim 2001 tarihinde faaliyete geçirilmiştir.

Bu merkezin çalışmalarından alınan olumlu sonuçlar doğrultusunda, 16-17 Nisan 2003 tarihlerinde Ankara ve İzmir illerinde, 3 Ekim 2003 tarihinde Aydın'da ve 15 Ocak 2004 tarihinde ise Erzurum'da Çocuk Merkezi hizmete açılmıştır.

Jandarma Çocuk Merkezlerinin Türkiye genelinde yaygınlaştırılması kapsamında önümüzdeki dönemde; İstanbul (Anadolu yakası), Bursa, Adana, Antalya, Kayseri ve Diyarbakır illerinde de teşkil edilmesi planlanmış olup, merkezlerin sayısının onbir'e ulaştırılması hedeflenmiştir.

Çocuk Merkezlerinde;

- Korunmaya ve yardıma muhtaç, mağdur, kaybolan, evden veya kurumdan kaçan, ihmal veya istismara maruz kalmış, mülteci, refakatsiz, kimliği tespit edilemeyen, bulunan, kimsesiz, sokakta yaşayan veya çalıştırılan, okul çağında olup da okula gönderilmeyen çocuklarla ilgili işlemlerin yürütülmesi,

- Çocuğa karşı veya çocuk tarafından suç işlenmesini önleyici çalışmaların yapılması,

- Suç işlemiş veya suça yönelmiş çocukları suça iten etkenlerin araştırılması,

- İl ve İlçe J.K.lıklarında çocuk suçları ile mücadelede görevli Jandarma personeline bilgi ve eğitim desteği sağlanması ve icra edilecek faaliyetler bakımından yönlendirilmesi görevleri yerine getirilmektedir.

Belirtilen bu faaliyetler kapsamında, çocuk merkezleri tarafından; 31 Ocak 2004 tarihi itibari ile İstanbul'da beşyüzymialtı, Ankara'da üçyüzotuz İzmir'de ikiyüzsekseneyedi, Aydın'da elliialtı ve Erzurum'da altı olmak üzere toplam binikiyüzbeş çocukla ilgili işlem yapılmıştır.

Çevre Koruma Timleri ve Doğal Hayatı Koruma Takımlarının Teşkili :

Son yıllarda meydana gelen teknolojik gelişmelere paralel olarak, çevre bilincinin gelişmesi ve çevre sorunlarının -diğer tehlikeleri yanında- ulusal güvenlik için önemli bir tehdit oluşturmaya başlaması, önlemlerin de aynı ciddiyette düşünülmesini ve uygulamaya konulmasını zorunlu hale getirmiştir.

Jandarma Genel Komutanlığı, Bu zorunluluğun bir gereği olarak, kendisine görev veren mevzuat uyarınca, çevrenin korunması kapsamındaki görevleri yerine getirmek üzere birimler oluşturmuş ve bu konuda eğittiği personeli söz konusu birimlerde görevlendirmiştir.

2002 yılında onyedi, 2003 yılında oniki olmak üzere toplam yirmidokuz Çevre Koruma timi ve beş Doğal Hayatı Koruma Takımı teşkil edilmiştir. Bu tim ve takımlar:

1. Çevrenin ve ekolojik dengenin korunması ve çevre kirliliğinin önlenmesi maksadıyla, sorumluluk bölgesinde gerekli kontrolleri yapmak, meydana gelebilecek kirlilikleri takip etmek,

2. Çevre kirliliği ile ilgili olarak, envanterde mevcut teknik cihazlarla mahallinde, toprak, su ve havada ölçüm yapmak, ölçüm sonucunda kirliliğin tespiti durumunda, gerekli tutanak ve raporları tutarak, sonuçları yetkili mercilere göndermek,

3. Suların kirlenmesine neden olan evsel ve endüstriyel atıkların tespiti durumunda mahallinde gerekli analizleri yapmak, gerekiyorsa mevzuatta belirlenen yöntemeye uygun olarak numune almak ve İl Çevre Müdürlüğüne teslim etmek,

4. Gürültü kontrol yönetmeliğinde belirtildiği şekilde gürültü kaynağında, alıcı ortam ile gürültü kaynağı arasındaki yayılım alanında ve alıcı ortamda gürültü ölçümü yapmak,

5. Tehlikeli atık ve tehlikeli kimyasalların taşınımının ilgili mevzuata uygun olup olmadığını kontrol ederek gerekli önlemleri almak ve mevzuata aykırı durumun tespiti halinde yetkili makamlara bildirmek,

6. Mahalli Çevre Kurulunca alınan kararlar gereği, acil müdahale planlarında kendisine tevdi edilen görevleri yerine getirmek,

7. Mahallinde çevreye olumsuz etkileri olan her türlü faaliyeti izleyerek İl Valiliğine bildirilmesini sağlamak,

8. Ulusal mevzuat ve uluslararası sözleşmeler ile koruma altına alınan canlı türleri ve alanların korunmasına yönelik olarak avlanma, toplama ve kaçakçılık faaliyetlerine karşı önlemler almak,

9. Sorumluluk bölgesinin çevre envanterini çıkarmak, kirlilik bölgelerini, kirlilik sebeplerini vb. belirleyerek bilgi havuzu oluşturmak, gerekli istatistik ve analizleri yaparak hassas bölgelere yönelik önleyici tedbirleri belirlemek, sonuçları ilgili yerlere bildirmek,

10. Çevre, doğal hayat ve ekolojik dengenin korunması ile ilgili mevzuatı ve bunlardaki değişiklikleri takip etmek,

11. Yurt içi ve yurt dışındaki çevre konusunda meydana gelen gelişmeleri takip etmek,

12. Emir verildiğinde, çevre, doğal hayat ve ekolojik dengenin korunması ve vatandaşlarda çevre bilincinin geliştirilmesi maksadıyla, özel ve resmi kurum ve kuruluşlar, okullar, askeri birlikler, vb. yerlerde eğitim, konferans, seminer, toplantı gibi etkinlikler düzenlemek, teknik destek sağlamak.

b. AB Kapsamında Yürütülen Projeler :

(1) Polis, Profesyonellik Ve Toplum Projesi

Ulusal Programın Siyasi Kriterler (İnsan Hakları) başlıklı bölümü kapsamında uygulanan Proje, insan hakları eğitici eğitimcilerinin eğitimi, eğitim dokümanlarının Türkçe'ye tercümesi, basımı ve Jandarma astsubay meslek yüksek okulu eğitim/öğretim programlarının Avrupa Konseyi danışmanlığında gözden geçirilmesi olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölüm olan insan hakları eğitici eğitimcilerinin eğitimi projesinin birinci aşaması 2002 yılında Emniyet Genel Müdürlüğü sorumluluğunda gerçekleştirilmiştir. üç haftası yurt içinde, üç haftası yurt dışında icra edilen kursa, dokuz subay katılmıştır.

Projenin ikinci aşaması 29 Eylül-12 Aralık 2003 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

Bu aşamanın yurt içi bölümünde; yirmi Jandarma subayı ve yirmi polis görevlisinden oluşan iki grup Jandarma Okullar Komutanlığında, on Jandarma subayı ve on polis görevlisinden oluşan diğer bir grup ise;

Uluslararası Uyuşturucu Ve Organize Suçlarla M¼cadele Akademisinde (TADOC) eğitime tabi tutulmuştur.

İkinci aşamanın yurt dışı b¼l¼m¼, 27 Ekim-11 Kasım 2003 tarihleri arasında yedi AB üyesi ÷lkede icra edilmiştir.

İkinci aşamada eğitim g¼ren otuz subay, Jandarma Okullar Komutanlığındaki uygulama ile eğitimini 1-12 Aralık 2003 tarihlerinde tamamlamıştır.

Proje kapsamında eğitilen personel ile Jandarma Okullar Komutanlığında **“Eğitici Havuzu”** oluşturulmuştur.

Projenin ikinci b¼l¼m¼ kapsamında, çeviri sorumluluğu Jandarma Genel Komutanlığına verilen **“Tartışma Y¼ntemleri”**, **“İnsan Hakları ve Polis”** isimli kitaplar ile **“Polis El Kitabı”** isimli kitapçığının T¼rkçe’ye çevirisi yapılarak kursiyerler tarafından kullanılması sağlanmıştır.

Projenin üç¼nc¼ b¼l¼m¼ kapsamında, Jandarma astsubay meslek y¼ksek okulu eğitim/¼ęretim programları g¼zden ge¼irilmek üzere Avrupa Konseyi’ne g¼nderilmiř olup, g¼zden ge¼irme sonu¼larına ilişkin bir değerlendirme hen¼z ulaşmamıştır.

Projenin değerlendirme toplantısı T¼rkiye adına proje kapsamındaki kurum temsilcileri ile Avrupa Konseyi adına ise (3) yabancı uzmanın katılımı ile şubat 2004 ayında J.Gn.K.lığında yapılmış ve biten projenin devamı niteliğinde olacak yeni projeler Mart ayında Strasbourg’da yapılan bir toplantı ile belirlenmiştir.

S¼z konusu toplantıda;

- Jandarma ve Polis Okullarında Kullanılan M¼fredatın Geliştirilmesi ve Uygulanması,
- Kolluk ve İnsan Hakları Alanında Uluslararası Uzmanlarca Seminerler Verilmesi,
- Y¼netim D¼zeyinde İnsan Hakları Bilincinin Geliştirilmesi,
- Sanık Haklarına İlişkin Bilgilendirme Formlarının G¼ncellenmesi,
- İnsan Hakları Perspektifinden İfade Alma Teknikleri konularında yeni projeler hazırlanması g¼ndeme getirilmiştir.

(2) Jandarma İnsan Hakları İhlallerini İnceleme ve Değerlendirme Merkezinin (JİHİDEM) kurulması :

İnsan hakları, demokrasi ve hukuk devleti ilkeleri, kamunun yürüttüğü her faaliyetin temelini oluşturan çağdaş değerlerdir. İnsan haklarının devredilemez, dokunulamaz ve vazgeçilemez niteliği, bu hakların korunmasında devlet üstü ve devlet dışı denetim mekanizmalarının geliştirilmesini de meşru kılmıştır.

Öte yandan, hizmetin talep edeni durumunda olan halkın da, devlet adına yetki kullanan kurumları ve görevlileri izlemesi ve yakınmalarını yetkili makamlara ileterek hizmet sunanların denetimini sağlaması, insan haklarını gerçekleştirme mekanizmaları arasında yer almaktadır.

Devlet yetkileri ile kişi hak ve özgürlüklerinin kesiştiği alanda görev yapan bir kolluk kuvveti olarak Jandarma, insan hakları alanında kendi öz denetim sistemini kurmak suretiyle, uygulamalarını toplumun değerlendirmesine açmıştır.

Bu anlayış doğrultusunda:

Jandarmayla ilişkili olarak, görevlerin icrası sırasında meydana gelebilecek insan hakları ihlalleri iddialarıyla ilgili şikayet ve başvuruları belli bir sisteme göre kabul etmek, Bu iddiaları araştırmak, İddiaların doğruluğu halinde adli ve idari soruşturma yapılmasını başlatmak,

Yapılan işlemlerle ilgili gelişmelerden ve sonucundan başvuru sahibine bilgi vermek amacıyla, 26 Nisan 2003 tarihinde Jandarma Genel Komutanlığı Karargahında Jandarma İnsan Hakları İhlallerini İnceleme ve Değerlendirme Merkezi (JİHİDEM) kurulmuştur. Yapılan araştırmalar sonucunda; prensip olarak, başvurunun yapıldığı yolla, bunun mümkün olmaması durumunda ise uygun görülen başka bir yolla başvuru sahibine sonuçtan ve gelişmelerden bilgi verilmektedir. Araştırma sonucunda suç unsurunun tespiti halinde, olay ilgili C.Başsavcılığına intikal ettirilmektedir.

JİHİDEM kapsamında olmayan başvurular da; Jandarma Genel Komutanlığının diğer birimleri ile ilgili olması halinde bu birimlere gönderilmekte, Jandarmayla ilgisi olmaması halinde ise başvuru sahibine gerekli yönlendirme yapılmaktadır.

JİHİDEM'e; 31 Mayıs 2004 tarihi itibarıyla ikiyüzelliüç başvuru yapılmış olup, bunların yetmişdokuz'unun JİHİDEM'e konu insan hakları ihlali kapsamında olduğu değerlendirilmiştir. JİHİDEM kapsamındaki onbir

başvurunun adli makamlara intikal ettirilmesi sağlanmış, on başvuruyla ilgili olarak daha önceden adli soruşturma başlatılmış olduğu görülmüş, bir başvuruyla ilgili olarak disiplin amirince personel cezalandırılmış, kırkyedi başvuruda iddiaların doğru olmadığı anlaşılmış olup on başvuruyla ilgili araştırmalar devam etmektedir.

(3) Yolsuzlukla Mücadele Projesi :

Proje Başbakanlık koordinatörlüğünde yürütülmekte olup, yolsuzlukla mücadele için bir yönlendirici kurul ve bu kurula bağlı özel bir birim teşkilini öngörmektedir.

Bu proje içerisinde yolsuzluğa sebebiyet veren mevzuatın gözden geçirilmesi ile jandarma, polis ve savcılıklardan oluşan özel temas noktaların oluşturulması hedeflenmektedir. Söz konusu proje 2001 yılında Dünya Bankası tarafından başlatılmış, ancak finansman yetersizliği nedeniyle yürütülememiştir. Nisan 2003 tarihinde AB bu projeyi gündeme almıştır. Halen proje grubunca üzerinde çalışılmaktadır.

(4) Organize Suçlarla Mücadele Kapasitesinin Güçlendirilmesi Projesi:

Proje, genel kolluk kuvveti olan jandarma ve polisin organize suçlarla mücadele etkinliğini artırmak üzere oluşturulmuştur. Projenin uygulayıcı ülkesi olarak Almanya ile 2004 Nisan ayında sözleşme imzalanmıştır.

Söz konusu anlaşmanın imzalanmasını müteakip projeyi oluşturan altı modülde Almanya ve Türkiye’de personel eğitimi başlatılacaktır.

Proje kapsamında, organize suçlarla mücadele alanında ulusal bir eylem planı oluşturulacak, ayrıca organize suçlarla mücadeleye yönelik bilgisayar analiz programlarının kullanımına başlanacaktır.

(5) Entegre Sınır Yönetimi Projesi :

Sınırların korunmasına yönelik ulusal strateji belgesinin hayata geçirilebilmesi amacıyla, AB finansmanı ile İngiltere-Fransa Konsorsiyumunda “**Entegre Sınır Yönetimi Projesi**”ne 2004 yılı içinde başlanacaktır. Bu kapsamda İngiltere ve Fransa ile sözleşme imzalama çalışmaları devam etmektedir. 16-17 Ekim 2003 tarihlerinde Antalya’da AB uzmanları tarafından AB’nin sınır mevzuatı konusunda verilen seminere Jandarma Genel Komutanlığından onbir personel iştirak etmiştir.

İngiltere ve Fransa ile sözleşme imzalandıktan sonra, askeri olmayan, profesyonel bir sınır muhafız teşkilatının kurulmasına kadar jandarma sınır birlikleri de dahil olmak üzere sınırların korunmasından sorumlu kurumların operasyonel faaliyetlerini, insan kaynaklarını, ekipman ve kurumlar arasında koordinasyonu güçlendirmeyi hedefleyen bir eylem planı hazırlanacaktır.

Bu projenin devamı olarak uygulanması planlanan “**Sivil Sınır Muhafaza Teşkilatının Kurulması Projesi**” AB tarafından 2004 mali işbirliği projeleri kapsamına alınmıştır.

(6) İltica ve Göç Yönetimi Projesi :

AB Görev Gücü tarafından “**İltica Ve Göç Yönetimi**” konularında Türkiye’nin ulusal stratejisini belirleyen iki belge hazırlanmış olup, belgeler onaylanmak üzere başbakanlığa gönderilmiştir.

Onayı müteakip, AB’ne sunulacak olan ulusal strateji belgelerinde yer alan hususların uygulanması için İngiltere-Danimarka Konsorsiyumunda bir proje başlatılacaktır.

Proje ile, öncelikle strateji belgelerinin uygulanmasına yönelik bir eylem planı hazırlanacak ve çalışma grupları oluşturularak yurt içi ve yurt dışında çalışma ve incelemeler yapılacaktır.

c. 2004 Mali Programında AB’den Kaynak Temin Edilen Projeler:

Ulusal programda yer alan faaliyetlerin uygulanabilmesi için AB tarafından Türkiye’ye yönelik olarak başlatılmış olan “**Mali İşbirliği Programı**”nın 2004 yılı bölümü için;

(1) Türkiye’deki Çocuklar İçin İyi Bir Yönetim, Koruma ve Adaletin Sağlanması,

(2) ‘Jandarmanın Kolluk Hizmetlerinde Profesyonelliğin Artırılması’ projeleri teklif edilmiş ve AB komisyonunca yapılan ön değerlendirme sonucunda kabul edilmiştir.

Türkiye’deki Çocuklar İçin İyi Bir Yönetim, Koruma ve Adaletin Sağlanması Projesi, Jandarma Genel Komutanlığının genel denetiminde, Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü, Milli Eğitim Bakanlığı,

Emniyet Genel Müdürlüğü, Türkiye Barolar Birliği'nin katılımıyla yürütülecek olan bir Şemsiye Proje niteliğindedir. Projenin teknik desteği UNICEF tarafından sağlanacaktır.

Projenin genel hedefi, AB'ye katılım sürecinde, Çocuk Hakları Sözleşmesinde ifade edildiği gibi, Türkiye'deki çocuklar için daha koruyucu bir çevre yaratmaktır.

Projenin amacı ise: Projeye katılan kuruluşlara, çocukları koruma tedbirleri bağlamında veri tabanı oluşturulması ve araştırmaya yönelik bilgilerin sağlanmasıdır.

Proje kapsamında öngörülen faaliyetler;

- (a) Araştırma,
- (b) Pilot projeler geliştirilmesi,
- (c) Pilot Projelerin Uygulanması ve Değerlendirilmesi, olmak üzere (3) başlık altında toplanmaktadır.

Proje ikişer yıllık iki aşama halinde planmış olup, iki yıllık birinci aşama için 6.041.000 Euro tutarında bir bütçe öngörülmektedir.

J.Okul.K.lığının CEPOL'le milli temas noktası olarak belirlenmesi dahil, eğitim ve öğretim sisteminin geliştirilmesi, kriminal ve teknik kapasite ile mali ve yüksek teknoloji suçları ile mücadelenin ulusal programda belirtilen esaslar çerçevesinde geliştirilmesini kapsayacak olan "Jandarmanın Kolluk Hizmetlerinde Profesyonelliğin Artırılması Projesi"nin genel hedefi; AB'nin denetim ve kontrol standartları, prosedürleri ve uygulamaları ile uyum içerisinde, Jandarmanın kolluk faaliyetlerinde sorumluluklarının, verimliliğinin ve etkinliğinin artırılmasıdır.

Projenin amacı ise; Jandarmanın kolluk faaliyetlerinin yeniden düzenlenmesi, modern eğitim ve personel yönetiminin mevcut AB uygulamaları ile paralel olarak gerçekleştirilebilmesi amacı ile bir Eylem Planının geliştirilmesi ve uygulanmasıdır.

Proje kapsamında öngörülen faaliyetler;

- (a) Hizmetin yeniden yapılandırılması için bir eylem planının geliştirilmesine destek sağlanması,
- (b) Mevcut AB uygulamalarına uygun olarak eğitim programlarının geliştirilmesi,

- (c) Personel sistemlerinin AB standartlarında geliştirilmesi,
- (ç) Jandarmanın Kriminal Araştırma Kapasitesinin Artırılması,
- (d) Emniyet Genel Müdürlüğü ile İşbirliğinin Geliştirilmesi ve Uluslararası İşbirliği, olmak üzere beş başlık altında toplanmaktadır.

Proje bütçesi 2.244.000 Euro olarak öngörülmekte olup, projenin uygulanması için iki yıllık bir süre planlanmıştır.

ç. AB bünyesinde oluşturulan uluslar arası organizasyonlarda temsil ve katılım:

(1) AB Polis Misyonlarına Katılım;

Uluslararası bir organizasyon olan, Bosna-Hersek AB Polis Misyonuna 2003 yılı Nisan ayında ilk defa dört Jandarma subayı birer yıllık süre ile görevlendirilmiş, AB'nin talebi üzerine 15 Aralık 2003 tarihinden itibaren dört subay daha görevlendirilmek suretiyle Bosna-Hersek Polis Misyonunda görevli personel sayısı sekiz'e çıkarılmıştır. Ancak 7 Nisan 2004 tarihinde görev süresi sona eren dört personelin yerine, bütçe imkanları kapsamında iki personel görevlendirilmiş, böylece Bosna-Hersek AB Polis Misyonu'ndaki personel sayısı altı'ya indirilmiştir.

NATO tarafından Makedonya'da yürütülen ve 15 Aralık 2003 tarihinde görevi sone eren “**CONCORDIA Harekatı**” sonrasında, AB bünyesinde oluşturulan “**PROXIMA Polis Misyonu**”na AB'nin talebi doğrultusunda, 21 Şubat 2004 tarihinden itibaren iki personel birer yıllık süre ile görevlendirilmiştir.

(2) Çalışma platformları ve eğitim programlarına katılım;

Uyuşturucu ile mücadele alanında faaliyet gösteren POMPIDOU Grubu bünyesinde oluşturulan beş ayrı platform ile stratejik konferans için altı personel görevlendirilmiştir.

Dönem içerisinde AB komisyonu, Teknik Yardım ve Bilgi Değişim Ofisi (TAJEX) ve Hollanda, İngiltere, Danimarka gibi AB üyesi ülkelerin ikili düzeyde icra ettikleri onbeş seminer, kurs ve toplantıya yurt içinde seksen personel, yurt dışında ise ondört benzer faaliyete onsekiz personel iştirak etmiştir.

AB ve Aday Ülkeler Kolluk İşbirliği (AGİS) Programı kapsamında Fransız Jandarmasının her yıl üye ve aday ülkelerin katılımıyla düzenlediği “Avrupa Kolluk Stajı”na Türk Jandarması olarak yirmi iki personelden

oluşan iki tim ile katılım sağlanmıştır. 3-25 Haziran 2004 tarihleri arasındaki uygulamaya ise yirmibeş personel ile iştirak edilecektir.

Ayrıca İtalya Karabinieri Komutanlığı koordinatörlüğünde ilk defa 2003 yılında “Avrupa Jandarma Kuvveti”nin kurulması kapsamında düzenlenen LUCERNA Tatbikatına da gözlemci statüsünde katılım sağlanmıştır.

Bu tatbikatların amacı; Bosna ve Kosova örneklerinde olduğu gibi kriz yaşanan ülkelerde silahlı kuvvetlerin ilk müdahalesini müteakip, emniyet ve asayişin sağlanması görevini AB üye ülkeleri ve aday ülkelerin kolluk kuvvetlerinden oluşturulacak bir kuvvetin üslenmesine yönelik olarak teşkil edilen müşterek görev kuvvetinin koordinasyonunun sağlanmasıdır.

